Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

15. lipnja 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Osiguranje od građanskopravne odgovornosti za upotrebu motornih vozila – Nezgoda do koje je došlo 2006. između vozila koja se uobičajeno nalaze u različitim državama članicama – Unutarnji propisi Vijeća nacionalnih uredâ za osiguranje država članica – Nenadležnost Suda – Direktiva 2009/103/EZ – Neprimjenjivost *ratione temporis* – Direktive 72/166/EEZ, 84/5/EEZ i 2000/26/EZ – Neprimjenjivost *ratione materiae* – Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Neprimjenjivost – Neprovedba prava Unije“

U predmetu C-587/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud Litve), odlukom od 23. listopada 2015., koju je Sud zaprimio 12. studenoga 2015., u postupku

Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras

protiv

Gintarasa Dockevičiusa,

Jurgite Dockevičienė,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta, predsjednica vijeća, E. Regan, A. Arabadjiev (izvjestitelj), C. G. Fernlund i S. Rodin, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Bobek,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 14. prosinca 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras, A. Križinauskas, u svojstvu agenta,

— za litavsku vladu, D. Kriaučiūnas, R. Dzikovič i G. Taluntytė, u svojstvu agenata,

— za češku vladu, J. Vláčil i M. Smolek, u svojstvu agenata,

— za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju F. Varrone, *avvocato dello Stato*,

* Jezik postupka: litavski

— za Europsku komisiju, K.-P. Wojcik i A. Steiblytė, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 23. ožujka 2017.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje:

— članka 3. stavka 4., članka 5. stavaka 1. i 4., članka 6. stavka 1. i članka 10. Unutarnjih propisa Vijeća uredâ usvojenih Sporazumom sklopljenim 30. svibnja 2002. između nacionalnih ureda za osiguranje država članica Europskoga gospodarskog prostora i drugih pridruženih država, navedenim u prilogu Odluci Komisije 2003/564/EZ od 28. srpnja 2003. o primjeni Direktive Vijeća 72/166/EEZ u odnosu na provjere osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila (SL 2003., L 192, str. 23.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 7., str. 33., u daljnjem tekstu: Unutarnji propisi);

— članka 2., članka 10. stavaka 1. i 4. i članka 24. stavka 2. Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti (SL 2009., L 263, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 7., str. 114.), i

— članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras (Ured za osiguranje motornih vozila Republike Litve, u daljnjem tekstu: Ured B) i Gintarasa Dockevičiusa i Jurgite Dockevičienė, litavskih državljana, o tužbi za naknadu štete kojom Ured B zahtijeva da se tuženicima u glavnom postupku, koji nisu ispunili svoju obvezu osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu motornih vozila kada su bili uključeni u nezgodu koja se dogodila u Njemačkoj, naloži da mu nadoknade iznose isplaćene njemačkom nacionalnom uredu za osiguranje (u daljnjem tekstu: Ured A) na ime naknade iznosa koje je taj ured isplatio drugoj stranci uključenoj u navedenu nezgodu na ime naknade štete.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 U skladu s člankom 2. Direktive Vijeća 72/166/EEZ od 24. travnja 1972. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti (SL 1972., L 103, str. 1., i ispravak SL 1973., L 75., str. 30.), kako je izmijenjena Direktivom 2005/14/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. (SL 2005., L 149, str. 14., u daljnjem tekstu: Direktiva 72/166):

„1. Države članice suzdržavaju se od provjere osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu vozila koja se uobičajeno nalaze na području druge države članice i u pogledu vozila koja se uobičajeno nalaze na području treće zemlje i koja na njihovo područje dolaze s područja neke druge države članice. One međutim mogu provoditi nesustavne provjere osiguranja pod uvjetom da te provjere nisu diskriminirajuće i da se vrše u sklopu nadzora koji nije usmjeren isključivo na provjeru osiguranja.

2. U pogledu vozila koja se uobičajeno nalaze na području države članice, odredbe ove Direktive, uz iznimku članaka 3. i 4., primjenjuju se:

— nakon što je zaključen sporazum između devet nacionalnih ureda za osiguranje prema kojem svaki nacionalni ured u skladu s odredbama nacionalnog prava o obveznom osiguranju jamči likvidaciju šteta u vezi s nesrećama koje se dogode na njezinu području i koje prouzroče vozila koja se uobičajeno nalaze na području druge države članice, bez obzira na to jesu li takva vozila osigurana ili ne;

— od datuma koji odredi Komisija, nakon što se u uskoj suradnji s državama članicama uvjerila da je takav sporazum zaključen;

— na razdoblje trajanja tog sporazuma.” [neslužbeni prijevod]

4 Članak 1. stavci 4. i 7. Druge direktive Vijeća 84/5/EEZ od 30. prosinca 1983. o usklađivanju zakona država članica na području osiguranja odgovornosti motornih vozila (SL 1984., L 8, str. 17.), kako je izmijenjena Direktivom 2005/14 (u daljnjem tekstu: Direktiva 84/5), određuje:

„4. Svaka država članica osniva ili ovlašćuje tijelo sa zadatkom osiguranja naknade štete, barem do granica obveze osiguranja za oštećenje stvari ili tjelesne ozljede prouzročene nepoznatim vozilom ili vozilom za koje obveza osiguranja utvrđena stavkom 1. nije ispunjena.

Prvi podstavak ne dovodi u pitanje pravo država članica da naknadu štete od strane tog tijela smatraju supsidijarnom ili ravnopravnom, kao ni pravo da reguliraju zahtjeve između tog tijela i osobe ili osoba odgovornih za nezgodu i drugih osiguravatelja ili ustanova za socijalno osiguranje koji su dužni nadoknaditi štetu žrtvi u pogledu iste nezgode. Međutim, države članice ne smiju dopustiti tijelu da isplatu naknade štete učini ovisnom o tome da žrtva na bilo koji način mora dokazati da odgovorna osoba u nije u mogućnosti ili odbija isplatiti naknadu štete.

[…]

7. Svaka država članica primjenjuje svoje zakone i druge propise na isplatu naknade štete od strane tog tijela, ne dovodeći u pitanje bilo koju drugu praksu koja je povoljnija za žrtvu.” [neslužbeni prijevod]

5 Članak 1. stavak 1. prvi podstavak Direktive 2000/26/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. svibnja 2000. o usklađivanju zakona država članica koji se odnose na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila te o izmjeni direktiva Vijeća 73/239/EEZ i 88/357/EEZ (SL 2000., L 181, str. 65.) glasi:

„Cilj je ove direktive utvrđivanje posebnih odredaba koje se primjenjuju na oštećene osobe koje imaju pravo na naknadu štete za štete ili ozljede koje su posljedica nezgoda u državi članici koja nije država članica boravišta oštećene osobe prouzročenih upotrebom vozila koja su osigurana i koja se uobičajeno nalaze u državi članici.” [neslužbeni prijevod]

6 Članak 6. stavci 1. i 2. te direktive glase kako slijedi:

„1. Svaka država članica osniva ili odobrava tijelo za naknadu štete, koje je odgovorno za naknadu štete oštećenim osobama u slučajevima iz članka 1.

Te oštećene osobe mogu podnijeti svoj odštetni zahtjev tijelu za naknadu štete u državi članici njihova boravišta:

(a) ako u roku od tri mjeseca od dana kada je oštećena osoba podnijela svoj odštetni zahtjev društvu za osiguranje vozila čija je upotreba prouzročila nezgodu ili njegovu predstavniku za likvidaciju štete, društvo za osiguranje ili njegov predstavnik za likvidaciju štete ne daju utemeljen odgovor na točke navedene u odštetnom zahtjevu; ili

(b) ako društvo za osiguranje nije imenovalo predstavnika za likvidaciju štete u državi boravišta oštećene osobe u skladu s člankom 4. stavkom 1. U tom slučaju oštećene osobe ne mogu podnijeti odštetni zahtjev tijelu za naknadu štete ako su odštetni zahtjev podnijele izravno društvu za osiguranje vozila čija je upotreba prouzročila nezgodu i ako su primile utemeljen odgovor u roku od tri mjeseca od podnošenja zahtjeva.

Oštećene osobe ne mogu međutim podnijeti odštetni zahtjev tijelu za naknadu štete ako su poduzele pravne korake izravno protiv društva za osiguranje.

Tijelo za naknadu štete pokreće postupak u roku od dva mjeseca od dana kada mu oštećena osoba podnese odštetni zahtjev, ali prekida taj postupak ako društvo za osiguranje ili njegov predstavnik za likvidaciju štete naknadno daju utemeljen odgovor na odštetni zahtjev.

Tijelo za naknadu štete odmah obavješćuje:

(a) društvo za osiguranje vozila čija je upotreba prouzročila nezgodu ili predstavnika za likvidaciju štete;

(b) tijelo za naknadu štete u državi članici u kojoj je poslovni nastan društva za osiguranje koje je izdalo policu;

(c) osobu koja je prouzročila nezgodu, ako je poznata;

da je od oštećene osobe primilo odštetni zahtjev i da će odgovoriti na taj zahtjev u roku od dva mjeseca od njegova podnošenja.

Ova odredba ne dovodi u pitanje pravo država članica da naknadu štete od strane tog tijela smatraju supsidijarnom ili ravnopravnom, kao ni pravo da predvide likvidaciju štete između tog tijela i osobe ili osoba koje su prouzročile nezgodu i drugih društava za osiguranje ili ustanova za socijalno osiguranje koji su dužni nadoknaditi štetu oštećenoj osobi u pogledu iste nezgode. Međutim, države članice ne smiju dopustiti tijelu da isplatu naknade štete učini podložnom bilo kojim uvjetima osim onima koji su predviđeni ovom Direktivom, a posebno tome da oštećena osoba na bilo koji način mora dokazati da odgovorna osoba nije u mogućnosti ili odbija isplatiti naknadu štete.

2. Tijelo za naknadu štete koje je isplatilo naknadu štete oštećenoj osobi u državi članici njezina boravišta ima pravo zatražiti nadoknadu iznosa koji je platilo kao naknadu štete od tijela za naknadu štete u državi članici u kojoj je poslovni nastan društva za osiguranje koje je izdalo policu.

Potonje tijelo tada nasljeđuje prava oštećene osobe protiv osobe koja je prouzročila nezgodu ili njezina društva za osiguranje ako je tijelo za naknadu štete u državi članici boravišta oštećene osobe dalo naknadu štete za pretrpljenu štetu ili ozljedu. Svaka država članica obvezna je priznati tu subrogaciju kako ju je predvidjela bilo koja druga država članica.” [neslužbeni prijevod]

7 Direktivom 2009/103 izvršena je kodifikacija prethodnih direktiva u području građanskopravne odgovornosti u pogledu motornih vozila te su one slijedom toga stavljene izvan snage, u skladu s njezinim člankom 30. s učinkom od 27. listopada 2009. Prema korelacijskoj tablici koja se nalazi u

Prilogu II. toj direktivi, članak 2. stavak 2. Direktive 72/166 odgovara članku 2. Direktive 2009/103, članak 1. stavci 4. i 7. Direktive 84/5 odgovaraju članku 10. stavcima 1. i 4. Direktive 2009/103, a članak 6. stavak 2. Direktive 2000/26 odgovara članku 24. stavku 2. Direktive 2009/103.

Unutarnji propisi

8 Članak 3. stavak 1. Unutarnjih propisa određuje:

„1. Kada ured dobije obavijest o nezgodi koja se dogodila na području zemlje za koju je nadležan, a u kojoj je sudjelovalo vozilo iz neke druge zemlje, on bez čekanja službenog odštetnog zahtjeva počinje istraživati okolnosti nezgode. Što je ranije moguće, daje obavijest o takvoj nezgodi osiguratelju koji je izdao zelenu kartu ili policu osiguranja ili, ovisno o slučaju, odgovarajućem uredu. Ipak, ako to propusti učiniti, za to ne odgovara.

Ako u tijeku te istrage ured ustanovi da je osiguratelj vozila koje je sudjelovalo u nezgodi utvrđen i da je njegov predstavnik osiguranja odobren u skladu s odredbama članka 4., tu informaciju odmah prosljeđuje predstavniku osiguranja na daljnji postupak.”

9 Članak 3. stavak 4. Unutarnjih propisa glasi:

„Sve odštetne zahtjeve ured obrađuje potpuno samostalno u skladu sa zakonima i drugim propisima koji važe u zemlji u kojoj je došlo do nezgode, a koji se odnose na odgovornost, naknadu štete oštećenim osobama i obvezno osiguranje u najboljem interesu osiguratelja koji je izdao zelenu kartu ili policu osiguranja ili, ovisno o slučaju, odgovarajućeg ureda.

Ured je isključivo nadležan za sva pitanja u vezi s tumačenjem prava važećeg u zemlji u kojoj je došlo do nezgode (čak i kada se ono odnosi na pravne odredbe važeće u drugoj zemlji) i za likvidaciju šteta. Podložno potonjoj odredbi, ured na žuran zahtjev prije donošenja konačne odluke izvješćuje osiguratelja ili odgovarajući ured.”

10 U skladu s člankom 5. stavkom 1. Unutarnjih propisa:

„1. Kada ured ili njegov u tu svrhu imenovani posrednik riješi sve odštetne zahtjeve vezane uz istu nezgodu, u roku od najdulje jedne godine od datuma posljednje isplate oštećenoj osobi, članu ureda koji je izdao zelenu kartu ili policu osiguranja ili, ovisno o slučaju, odgovarajućem uredu faksom ili elektroničkom poštom šalje zahtjev za nadoknadu troškova, u kojem navodi:

1.1. iznose isplaćene kao naknadu štete oštećenim osobama, bilo na temelju rješenja mirnim putem ili sudskog naloga;

1.2. iznose isplaćene za vanjske usluge u obradi i rješavanju svakog odštetnog zahtjeva i sve troškove nastale posebno u svrhu pokretanja sudskog postupka koje bi u sličnim okolnostima isplatio osiguratelj s poslovnim nastanom u zemlji u kojoj je došlo do nezgode;

1.3. troškove obrade za pokriće svih ostalih troškova naplaćenih u skladu s propisima koje je donijelo Vijeće ureda.

Kada su zahtjevi vezani uz istu nezgodu riješeni bez isplate naknade štete, mogu se tražiti iznosi utvrđeni člankom 5. stavkom 1. točkom 2. i minimalni troškovi koje utvrđuje Vijeće ureda u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom 3.”

11 Članak 5. stavak 4. Unutarnjih propisa pojašnjava:

„Popratna dokumentacija, uključujući objektivni dokaz obavljene isplate naknade štete oštećenim osobama, dostavlja se na zahtjev odmah, ali time se ne odgađa nadoknada troškova.”

12 Članak 6. stavak 1. Unutarnjih propisa glasi kako slijedi:

„1. Svaki ured jamči da njegovi članovi vrše nadoknadu bilo kojeg iznosa troškova koje u skladu s odredbama članka 5. traži ured zemlje u kojoj je došlo do nezgode ili njegov posrednik imenovan u tu svrhu.

Ako član ne izvrši traženu uplatu u roku od dva mjeseca kako propisuje članak 5., ured kojem taj član pripada sam vrši nadoknadu u skladu s dolje opisanim uvjetima, po primitku zahtjeva za jamstvo koji šalje ured zemlje u kojoj je došlo do nezgode ili njegov posrednik imenovan u tu svrhu.

Ured u svojstvu jamca vrši uplatu u razdoblju od mjesec dana. Po isteku tog razdoblja automatski se primjenjuju zatezne kamate od 12 % godišnje na dospjeli iznos, računajući od datuma zahtjeva za jamstvo pa sve do datuma primitka uplate u banci korisnika.

Zahtjev za jamstvo šalje se faksom ili elektroničkom poštom u roku od 12 mjeseci nakon datuma slanja zahtjeva za nadoknadu prema članku 5. Po isteku tog razdoblja i ne dovodeći u pitanje zatezne kamate za koje možda postoje uvjeti, odgovornost ureda u svojstvu jamca ograničuje se na iznos koji zahtijeva njegov član, uvećan za kamatnu stopu od 12 % godišnje za razdoblje od 12 mjeseci.

Zahtjev za jamstvo nije prihvatljiv ako je poslan više od dvije godine nakon dostave zahtjeva za nadoknadu troškova.”

13 Članak 10. Unutarnjih propisa glasi:

„Uredi na koje se primjenjuju odredbe ovog odjeljka uzajamno jamče nadoknadu svih iznosa plativih u skladu s ovim Propisima, a koji proizlaze iz nezgode u kojoj je sudjelovalo vozilo koje se uobičajeno nalazi na području države za koju je svaki od ureda nadležan, bez obzira na to je li vozilo osigurano ili ne.”

Litavsko pravo

14 Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymas (Zakon o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe vozila) od 5. ožujka 2004. (Žin., 2004., br. 46-1498), u verziji koja je bila na snazi na dan nastanka činjenica u glavnom postupku, određivao je u članku 17. stavku 4.:

„[Ured B] isplaćuje naknadu za štetu uzrokovanu u drugoj državi članici Europske unije, u skladu s propisima te druge države članice Europske unije (čiji je nacionalni ured za osiguranje potpisao Unutarnje propise), ako osoba koja je odgovorna za nezgodu, čije se motorno vozilo uobičajeno nalazi na području Republike Litve, nije sklopila obvezno osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila. […] [Ured B] isplaćuje naknadu štete i u drugim slučajevima, u skladu sa zahtjevima Unutarnjih propisa.”

15 Članak 23. stavak 5. tog zakona glasi:

„Nakon što tijelu za naknadu štete iz druge države članice Europske unije plati traženi iznos, Ured ima pravo od odgovorne osobe koja nije osigurana, ili od osiguravatelja ako je ta osoba osigurana, tražiti nadoknadu tako plaćenog iznosa.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

16 U Njemačkoj je 20. srpnja 2006. došlo do automobilske nezgode u kojoj je sudjelovalo vozilo kojim je upravljao G. Dockevičius, a čija je vlasnica J. Dockevičienė, i vozilo kojim je upravljao K. Floros, njemački državljanin koji boravi u Njemačkoj. Vozilo čija je vlasnica J. Dockevičienė nije ispunjavalo obvezu osiguranja od automobilske građanskopravne odgovornosti.

17 U zapisniku o nezgodi koji su sastavile policijske službe u Frankfurtu na Majni (Njemačka) pojašnjava se da nije bilo moguće jasno utvrditi okolnosti i uzroke nezgode. Oba vozača su istodobno kvalificirana kao žrtve nezgode i optuženi su da su povrijedili Zakon o cestovnom prometu, za koje prekršaje je K. Florosu izrečena novčana kazna od 35 eura, a G. Dockevičiusu od 60 eura. Naime, u skladu s tim zapisnikom, utvrđeno je da je K. Floros vozio ne poštujući sigurnosni razmak kada je udario u drugo vozilo koje je u tom trenutku kočilo i da je G. Dockevičius vozio unatrag bez zahtijevane posebne pažnje.

18 Budući da je Ured A odbio zahtjev za naknadu štete koji mu je K. Floros podnio nakon te nezgode, K. Floros je Landgerichtu Frankfurt (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka) podnio tužbu kojom traži da se tom uredu naloži da mu isplati iznos od 4095 eura na ime naknade štete koja mu je nastala prilikom te nezgode.

19 Presudom zbog odustanka od 27. prosinca 2010. Landgericht Frankfurt (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni) odbio je tu tužbu kao neosnovanu i nepotkrijepljenu dokazima. Odlučujući u vijeću, taj sud je 8. kolovoza 2011. potvrdio tu presudu.

20 Oberlandesgericht Frankfurt (Visoki zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka) pozvao je 31. siječnja 2012. Ured A i K. Florosa da sklope nagodbu kojom bi se prihvatio njegov zahtjev.

21 Potom je Ured A isplatio K. Florosu zahtijevani iznos i iznos od 3643,71 eura na ime troškova postupka te Uredu B uputio zahtjev za naknadu ukupnog iznosa od 8352,96 eura.

22 Ured B je ispunio zahtjev Ureda A te je od tuženika u glavnom postupku zahtijevao da mu nadoknade taj iznos. Budući da potonji nisu ispunili taj zahtjev, Ured B je Marijampolės rajono apylinkės teismas (Općinski sud u Marijampolėu, Litva) podnio tužbu za naknadu štete kojom je zahtijevao da se tuženicima u glavnom postupku naloži da mu nadoknade navedeni iznos.

23 Presudom od 5. svibnja 2014. Marijampolės rajono apylinkės teismas (Općinski sud u Marijampolėu) prihvatio je tu tužbu smatrajući da je Ured A jedini nadležan za sva pitanja u vezi s tumačenjem primjenjivog prava u državi članici u kojoj je došlo do nezgode i za rješavanje pritužbe. Slijedom toga, budući da je Ured B podnio tužbu za naknadu štete protiv osobe koja je odgovorna na nastalu štetu i budući da je potonja osporavala svoju odgovornost prema zakonu države članice u kojoj je došlo do nezgode, na tuženicima je bilo da podnesu dokaze kojima bi se potkrijepili razlozi i argumenti istaknuti u njihovu obranu.

24 Kauno apygardos teismas (Okružni sud u Kaunasu, Litva) 7. listopada 2014. prihvatio je žalbu koju su tuženici u glavnom postupku podnijeli protiv navedene presude, ukinuo tu presudu i odbio tužbu Ureda B. Žalbeni sud je presudio da se, s obzirom na činjenicu da osoba odgovorna za štetu nije sudjelovala u prepisci između uredâ za osiguranje i nije pristala na iznos štete, podaci koje je dostavio Ured B u vezi s naknadom štete žrtvi Ureda A ne mogu smatrati sami po sebi dostatnima ni pouzdanima za utvrđivanje štete.

25 Žalbeni sud je naveo i da je u takvoj vrsti postupka na podnositelju tužbe za naknadu štete teret dokazivanja iznosa štete i uzročno-posljedične veze. Unutarnji propisi uređuju samo odnose između nacionalnih ureda za osiguranje i ne primjenjuju se izravno na odnose između nacionalnih ureda za osiguranje i trećih osoba. Ni Zakon o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u

pogledu upotrebe vozila ni Direktiva 2009/103 ne propisuju da bi, nakon što je nacionalni ured za osiguranje dotične države članice nacionalnom uredu za osiguranje druge države članice nadoknadio iznos naknade štete koju je isplatio, on mogao postići da se štetniku naloži plaćanje toga iznosa a da nije provedena ocjena osnovanosti njezine procjene.

26 U vezi sa žalbom koju mu je Ured B podnio protiv presude Kauno apygardos teismas (Okružni sud u Kaunasu), od 7. listopada 2014., Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud Litve) navodi da je ta presuda u bitnome u skladu s njegovom sudskom praksom, osobito time što se njome nacionalnom uredu za osiguranje dotične države članice nameće teret dokazivanja u vezi s uzročno-posljedičnom vezom između ponašanja osobe uključene u nezgodu i nastale štete.

27 Međutim, Ured B tvrdi da Unutarnji propisi ne uređuju samo odnose između samih ureda za osiguranje nego i odnose između njih i trećih osoba. Slijedom toga, čim je Ured B, sukladno tim propisima, Uredu A naknadio iznose koje je on platio, tuženici u glavnom postupku dužni su mu naknaditi te iznose. U tim okolnostima je na njima teret dokazivanja, osobito o nepostojanju navedene uzročno-posljedične veze. To ne utječe na prava obrane tuženika u glavnom postupku jer su oni mogli intervenirati i obraniti ta prava u sporovima koji su se u ovom slučaju odvijali u Njemačkoj.

28 Sud koji je uputio zahtjev izražava sumnje o osnovanost te argumentacije i ističe, prije svega, da Ured A nije imao nikakvu obvezu obavijestiti tuženike u glavnom postupku o postupku likvidacije štete. Naime, ni Direktiva 2009/103 ni Unutarnji propisi ne propisuju izričito takav mehanizam informiranja ni njegova pravila.

29 Nadalje, G. Dockevičius je uvijek osporavao svoju građanskopravnu odgovornost zbog nezgode i tvrdio da podaci koji se nalaze u spisu ne omogućuju da se zaključi protivno. Naposljetku, naknada štete K. Florosu izvršena je na temelju nagodbe u kojoj G. Dockevičius nije sudjelovao i u kojoj nije utvrđena njegova građanskopravna odgovornost.

30 Sud koji je uputio zahtjev se dakle pita može li se u takvim okolnostima G. Dockevičius smatrati odgovornim za troškove koji su nastali Uredu B.

31 U tim je okolnostima Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud Litve) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1 Treba li članak 2., članak 10. stavke 1. i 4., članak 24. stavak 2. Direktive 2009/103, članak 3. stavak 4., članak 5. stavke 1. i 4., članak 6. stavak 1., članak 10. Unutarnjih propisa i članak 47. [Povelje] (zajedno ili zasebno, ali bez ograničavanja na spomenute odredbe), u slučaju kad:

— nacionalni ured za osiguranje (Ured A) isplati naknadu štete osobi oštećenoj u cestovnoj prometnoj nezgodi u državi članici u kojoj taj ured ima sjedište jer državljanin druge države članice koji je odgovoran za štetu nije bio osiguran od građanskopravne odgovornosti;

— zbog te naknade štete Ured A subrogacijom stekne prava oštećene osobe i traži da mu troškove nastale u rješavanju odštetnog zahtjeva nadoknadi nacionalni ured za osiguranje u matičnoj državi odgovorne osobe (Ured B);

— Ured B, bez provođenja neovisne istrage ili bez traženja dodatnih informacija, prihvati zahtjev za nadoknadu koji je podnio Ured A;

— Ured B pokrene sudski postupak protiv tuženikâ (odgovorne osobe i vlasnika vozila) tražeći nadoknadu troškova koji su mu prouzročeni;

shvaćati i tumačiti na način da tužitelj u tom postupku (Ured B) može svoj zahtjev protiv tuženikâ (odgovorne osobe i vlasnika vozila) temeljiti samo na isplati troškova izvršenoj u korist Ureda A, a on (tužitelj) nema nikakvu obvezu utvrđivanja da su bili ispunjeni uvjeti u pogledu građanskopravne odgovornosti tuženika/odgovorne osobe (njegova krivnja, protupravne radnje, uzročna veza i visina štete) niti ima ikakvu obvezu utvrđivanja da je strano pravo bilo ispravno primijenjeno prilikom isplate naknade štete oštećenoj osobi?

2. Treba li članak 24. stavak 1. peti podstavak točku (c) Direktive 2009/103 i članak 3. stavke 1. i 4. Unutarnjih propisa (zajedno ili zasebno, ali bez ograničavanja na spomenute odredbe) shvaćati i tumačiti na način da Ured A mora prije donošenja konačne odluke o isplati naknade štete koju je pretrpjela oštećena osoba obavijestiti – na jasan i razumljiv način (uključujući i u pogledu jezika na kojem je pružena informacija) – odgovornu osobu i vlasnika vozila (ako se ne radi o istoj osobi) o pokretanju postupka likvidacije štete i njegovu odvijanju te im dati dovoljno vremena da iznesu očitovanja ili primjedbe na odluku o naknadi štete koja će biti donesena i/ili o visini te naknade?

3. U slučaju negativnog odgovora na prvo pitanje (odnosno, ako tuženici (odgovorna osoba i vlasnik vozila) mogu od tužitelja (Ureda B) tražiti da podnese dokaz ili mogu iznijeti primjedbe ili sumnju o, među ostalim, okolnostima cestovne prometne nezgode, primjeni propisa koji uređuju građanskopravnu odgovornost odgovorne osobe, visini štete i načinu njezina izračuna), treba li članak 2., članak 10. stavak 1., članak 24. stavak 2. Direktive 2009/103 i članak 3. stavak 4. drugi podstavak Unutarnjih propisa (zajedno ili zasebno, ali bez ograničavanja na spomenute odredbe) shvaćati i tumačiti na način da, neovisno o činjenici da Ured B prije donošenja konačne odluke nije od Ureda A zatražio da mu dostavi podatke o tumačenju propisa mjerodavnih u državi u kojoj se dogodila nezgoda i o rješavanju zahtjeva, Ured A svakako mora pružiti te informacije Uredu B ako potonji to od njega naknadno zatraži, jednako kao i svaku informaciju koja je Uredu B potrebna za utvrđivanje potraživanja [naknade štete] koje on ima prema tuženicima (odgovornoj osobi i vlasniku vozila)?

4. U slučaju pozitivnog odgovora na drugo pitanje (odnosno, ako je Ured A dužan obavijestiti odgovornu osobu i vlasnika vozila o postupku likvidacije štete te im dati mogućnost da iznesu primjedbe u pogledu odgovornosti i visine štete), koje posljedice propust Ureda A da postupi u skladu sa svojom dužnošću pružanja informacija ima za:
   (a) obvezu Ureda B da postupi u skladu sa zahtjevom za nadoknadu koji je podnio Ured A;
   (b) obvezu odgovorne osobe i vlasnika vozila da Uredu B nadoknade nastale troškove?

5. Treba li članak 5. stavak 1. i članak 10. Unutarnjih propisa shvaćati i tumačiti na način da iznos koji je Ured A isplatio oštećenoj osobi kao naknadu štete treba smatrati nenaknadivim rizikom koji je Ured A sam preuzeo (osim ako rizik nije preuzeo Ured B), a ne novčanom obvezom na teret druge osobe koja je sudjelovala u toj cestovnoj prometnoj nezgodi, osobito uzevši u obzir sljedeće okolnosti predmetnog slučaja:

   — tijelo za naknadu štete (Ured A) prvotno je odbilo zahtjev oštećene osobe za naknadu štete;

   — oštećena osoba je shodno tomu pokrenula sudski postupak tražeći naknadu štete;

   — niži sudovi odbili su tu tužbu podignutu protiv Ureda A kao neosnovanu i nepotkrijepljenu dokazima;

   — nagodba između oštećene osobe i Ureda A postignuta je tek pred višim sudom, nakon što je taj sud upozorio stranke da će, ako odbiju pristupiti sklapanju nagodbe, predmet biti vraćen na ponovno razmatranje;

   — Ured A svoju je odluku da pristupi sklapanju nagodbe uglavnom obrazložio činjenicom da time želi izbjeći dodatne troškove daljnjeg vođenja postupka;

— u predmetnom postupku nijedan sud nije utvrdio postojanje odgovornosti (krivnje) tuženika koji je sudjelovao u cestovnoj prometnoj nezgodi?”

Postupak pred Sudom

32 Dopisom od 25. srpnja 2016. Sud je sudu koji je uputio zahtjev dostavio presudu od 6. listopada 1987., Demouche i dr. (152/83, EU:C:1987:421), u verzijama na njemačkom, engleskom i francuskom jeziku jer ta presuda nije bila prevedena na litavski jezik, uz pitanje želi li on, uzimajući u obzir točke 17. do 21. navedene presude, zadržati svoj zahtjev za prethodnu odluku.

33 Dopisom od 20. rujna 2016. sud koji je uputio zahtjev naveo je da želi zadržati svoj zahtjev.

O prethodnim pitanjima

34 Svojim pitanjima, koja treba ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u bitnome pita treba li članak 3. stavak 4., članak 5. stavke 1. i 4., članak 6. stavak 1. i članak 10. Unutarnjih propisa, članak 2., članak 10. stavke 1. i 4., članak 24. stavak 2. Direktive 2009/103 i/ili članak 47. Povelje tumačiti na način da im se u ovom slučaju protive posljedice koje proizlaze iz njegove sudske prakse prema kojoj je u bitnome, u svrhe tužbe za naknadu štete, na Uredu B teret dokazivanja u vezi sa svim elementima kojima se utvrđuje građanskopravna odgovornost tuženika u glavnom postupku za nezgodu koja se dogodila 20. srpnja 2006.

35 Kao prvo, u dijelu u kojem sud koji je uputio zahtjev od Suda zahtijeva da tumači Unutarnje propise, treba podsjetiti na to da je u skladu s člankom 267. UFEU-a Sud nadležan odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču tumačenja Ugovorâ i valjanosti i tumačenja akata institucija, tijelâ, uredâ ili agencija Unije.

36 Međutim, Sud je već imao priliku utvrditi da se, u odnosu na akte iste vrste koji su prethodili navedenim propisima, oni ne trebaju smatrati aktima institucija, tijelâ, uredâ ili agencija Unije (vidjeti u tom smislu presude od 6. listopada 1987., Demouche i dr., 152/83, EU:C:1987:421, t. 19., i od 12. studenoga 1992., Fournier, C-73/89, EU:C:1992:431, t. 22. i 23.).

37 Naime, Sud je istaknuo da su te akte izradila i sklopila tijela privatnog prava bez sudjelovanja ijedne institucije ili tijela Unije u njihovu sklapanju (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 1987., Demouche i dr., 152/83, EU:C:1987:421, t. 18. i 19.).

38 Osim toga, Sud je kao bespredmetne u pogledu vrste navedenih akata odbacio okolnosti prema kojima je, kao prvo, njihovo sklapanje bilo predviđeno kao uvjet za stupanje na snagu Direktive 72/166, kao drugo, da je trajanje primjenjivosti te direktive bilo uvjetovano trajanjem primjene akata o kojima je riječ, kao treće, da je Komisija svaki put utvrdila, preporukom i odlukama koje su uslijedile, usklađenost tih akata sa zahtjevima navedene direktive i, kao četvrto, da su navedeni akti bili priloženi odlukama Komisije i objavljeni s njima u *Službenom listu Europske unije* (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 1987., Demouche i dr., 152/83, EU:C:1987:421, t. 19. i 20.).

39 Međutim, treba utvrditi da ta ista razmatranja vrijede za Unutarnje propise, koje su izradila i sklopila tijela privatnog prava a da pritom nijedna institucija, tijelo, ured ili organizacija Unije nije sudjelovala u njihovu sklapanju.

40 Slijedom toga, Sud nije nadležan za odlučivanje u prethodnom postupku o dijelu postavljenih pitanja suda koji je uputio zahtjev koja se odnose na tumačenje Unutarnjih propisa.

41 Kao drugo, budući da sud koji je uputio zahtjev od Suda zahtijeva da tumači odredbe Direktive 2009/103, s jedne strane treba utvrditi da se ona ne primjenjuje *ratione temporis* na spor u glavnom postupku, s obzirom na njezin datum stupanja na snagu ali i na onaj nezgode na kojoj se temelji navedeni spor.

42 S druge strane, budući da je K. Floros svoj zahtjev postavio Uredu A i da u Njemačkoj taj ured nije nadležno tijelo u smislu članka 1. stavaka 4. i 7. Direktive 84/5, nego je to ured koji proizlazi iz Sustava zelene karte, očito je da je spor dio navedenog sustava a ne onoga uspostavljenog, među ostalim, direktivama 72/166, 84/5 i 2000/26.

43 Usto, budući da članak 6. Direktive 2000/26 ne obuhvaća, sukladno članku 1. stavku 1. prvom podstavku te direktive, postupak naknade štete oštećenim osobama koje borave u državi članici različitoj od one u kojoj je nastala nezgoda o kojoj je riječ i onoj nastanka spora — u državi članici boravišta K. Florosa — ta odredba se u svakom slučaju ne može primijeniti na spor u glavnom postupku. Isto vrijedi i u pogledu članka 2. Direktive 72/166, koji s tim sporom očito ima vezu jedino svojim upućivanjem na Unutarnje propise, a za čije tumačenje Sud nije nadležan.

44 Kao treće, u tim okolnostima, budući da u sporu u glavnom postupku nije vidljiva nikakva provedba prava Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje, očito je da se ni njezin članak 47. ne može primijeniti na spor u glavnom postupku.

45 Uzevši u obzir prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti:

— Sud nije nadležan za odlučivanje u prethodnom postupku o dijelu postavljenih pitanja suda koji je uputio zahtjev koja se odnose na tumačenje Unutarnjih propisa.

— Budući da Direktiva 2009/103 nije primjenjiva *ratione temporis* na spor u glavnom postupku,

— budući da direktive 72/166, 84/5 i 2000/26 nisu primjenjive *ratione materiae* na taj spor i, slijedom toga,

— budući da se članak 47. Povelje, zbog neprimjene prava Unije u smislu njezina članka 51. stavka 1., također ne primjenjuje na navedeni spor,

navedene direktive i članak 47. Povelje treba tumačiti na način da im se, u ovom slučaju, ne protive posljedice koje proizlaze iz sudske prakse suda koji je uputio zahtjev, a prema kojemu je, u svrhe tužbe za naknadu štete, na Uredu B teret dokazivanja u vezi sa svim elementima kojima se utvrđuje građanskopravna odgovornost tuženika u glavnom postupku za nezgodu koja se dogodila 20. srpnja 2006.

Troškovi

46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Sud nije nadležan za odlučivanje u prethodnom postupku o dijelu postavljenih pitanja suda koji je uputio zahtjev koji se odnosi na tumačenje Unutarnjih propisa Vijeća uredâ usvojenih Sporazumom sklopljenim 30. svibnja 2002. između nacionalnih ureda za osiguranje država članica Europskoga gospodarskog prostora i drugih pridruženih država, navedenim u prilogu

Odluci Komisije 2003/564/EZ od 28. srpnja 2003. o primjeni Direktive Vijeća 72/166/EEZ u odnosu na provjere osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila.

— Budući da se Direktiva 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti ne primjenjuje *ratione temporis* na spor u glavnom postupku,

— budući da se Direktiva Vijeća 72/166/EEZ od 24. travnja 1972. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti, kako je izmijenjena Direktivom 2005/14/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005., Direktiva Vijeća 84/5/EEZ od 30. prosinca 1983. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila, kako je izmijenjena Direktivom 2005/14, i Direktiva 2000/26/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. svibnja 2000. o usklađivanju zakona država članica koji se odnose na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila te o izmjeni direktiva Vijeća 73/239/EEZ i 88/357/EEZ ne primjenjuju *ratione materiae* na ovaj spor, i slijedom toga,

— budući da se članak 47. Povelje, zbog neprimjene prava Unije u smislu njezina članka 51. stavka 1., također ne primjenjuje na navedeni spor,

navedene direktive i članak 47. Povelje treba tumačiti na način da im se, u ovom slučaju, ne protive posljedice koje proizlaze iz sudske prakse suda koji je uputio zahtjev, a prema kojoj je, u svrhe tužbe za naknadu štete, na Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras (Ured za osiguranje motornih vozila Republike Litve) teret dokazivanja u vezi sa svim elementima kojima se utvrđuje građanskopravna odgovornost tuženika u glavnom postupku za nezgodu koja se dogodila 20. srpnja 2006.

Potpisi